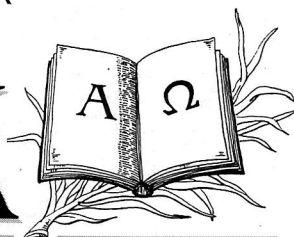

Békehírnök

1999. NOVEMBER 7.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1895

XCIII. ÉVF. 45. SZÁM

Evangeliumi szolgálatban

Hozzájárulhatott-e bármivel evangéliumi szolgálatunk hazánk társadalmi fejlődéséhez a múlt évszázad során? Ezt a kérdést vizsgálta minden protestáns egyház a reformáció hetében. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen felekeztünk képviselője rövid szavakkal az alábbiakra utalt:

Egyházunk evangéliumi szemléletű, lelki közösség. Az egyéni döntés képezi valamennyi hitben vállalt tevékenység alapját és földi célját. A hazai baptisták hatása a magyar társadalmi életre szerény. Ez érthető csekély létszámunk és testvéreink óvatossága alapján, mivel általában tartózkodtunk a politikai szerepléstől, illetve az evangélium közvetlen hirdetésén kívüli megnyilvánulástól. 1. A század elejét az első világháború végéig, 2. a két világháború közötti korszak, 3. az azt követő évtizedeket a rendszerváltásig és 4. az eltelt tíz évet figyelembe véve részünkről a következők említhetők:

1. Gyülekezeteinkben a korai kezdetektől működtek *négyszólamú énekkarok*. A magyarság népdalai, „zenei anyanyelve” nem polifon. Nem mintha a tiszta összhangzatokat nem szeretné népünk. Más népeké azonban inkább két- vagy többszólamú. Eleink egyszerű vidéki embereket kottaolvasásra tanítottak. Előbb Budapesten, majd Hajdúböszörményben – ahol némi javadalmazást is élvezett az „énekmester” – működtek színvonalas énekkarok. Gyakran hangoztatták: „Aki énekel, kétszeresen imádkozik!” Aztán sorba magyarra fordították a német énekeket, sőt hamarosan az amerikai evangélikus énekeket is. Az érdeklődők csodálkozva tapasztalták, hogy a gyülekezet taglétszámával legtöbbször egyenlő számú énekkar működik. Egy korabeli fővárosi újságíró szavaival: „*Oly szépen énekelnek, mint az Operaházban.*” Kis-körösön a húszas években már képesek voltak előadni a Messiás oratóriumot. Manapság a templomokban is felhangzó, új zenei ízlés dalai ettől eltérnek, műfaji jellegük nem mindig gerjeszt áhítatot.

2. *Meyer Henrik* (1842–1919), az első budapesti prédikátor a különféle ipari alkalmazottak közül a fővárosi pékek kemény munkarendjét bírálta. Elérte, hogy az egész héten napi 10–12 órát robotoló iparos legények legalább vasárnap pihenhessenek. A munkaidő fokozatos csökkenése tehát nem kizárólag a szakszervezetek „vívmánya” volt.

Dr. Somogyi Imre (1894–1951) prédikátorsága idején a 400 tagú Nap utcai gyülekezethez – legalább harmadrészen – vidékről Pestre érkező háztartási alkalmazottak tartoztak. A hívő leányok megbízhatósága és szorgalma megalapozta ázsiojukat. A „nagyságos asszonyok” istentisztelet végére érkeztek, hogy „hívő személyzetet” találjanak. A prédikátor azonban kikötötte, hogy legyen joguk a teljes vasárnapi munkaszünetre, az igehirdetések meghallgatására. Mindezek ellenére a két világháború közötti évtizedekben, ellenszenves követelmény volt munkaadói részről a hétvégi munkaszünet, mégis szinte minden munkavállalónak megadták ezt a kedvezményt a gyülekezet tagjai közül.

3. A rendszerváltás idejéhez közeledve „engedélyezték” (számos „biztonsági szűrő” beépítésével), hogy *Billy Graham* evangélista Magyarországra látogasson. Kelet-európai szakértője, a háromdiplomás *dr. Haraszi Sándor* (1920–1998) személyes áldozatvállalásával készítette elő a látogatásokat. Graham első evangélizációja után (1977) az Egyesült Államok egyik baptista elnöke, *James Earl Carter*, béke Nobel-díjas hitvalló testvérünk, visszajuttatta a koronát – mint tudjuk Billy Graham beszámolója nyomán. Ez a gesztus erősítette a bizalmat az akkori magyar kormány és az Egyesült Államok között. Egyházunk kimagasló jelentőségű szolgálatának minősíthető az esemény társadalmunk javára a huszadik században.

Egy kis gyűjtemény létezik arról, hogy milyen volt Graham és Haraszi hazai fogadtatása a magyar sajtóban: Félreértések, gyanakvás és méltatlan nyilatkozatok. Azzal kezdve, hogy tendenciózusan tévedtek, ha Graham felekezeti hovatartozásáról írtak. Máskor mint „atom-teológust” aposztrofálták. (Az atombomba bevetését soha nem helyeselte.) Ráosztották a Fehér Ház „udvari káplánja” kétes értékű tisztet. Tiltakoztak az „evangélista” ellen. – „Hiszen négy evangélista van, akiket ismerünk. Nevezze csak magát prédikátornak!”

Dr. Haraszi Sándor mindent megtett annak érdekében, hogy az itthoni közélet személyiségei közül minél többen ismerjék meg a kinti viszonyokat. Ehhez tartozott az úgynevezett „lelkészcsere egyezmény”. Többek szolgálati lehetősége az Egyesült Államokban és Kanadában,

beleértve a továbbképzésüket. Ugyanakkor az amerikaiak ismerjék meg a magyarságot, támogassák a „kisebbségi felekezeteket” (angl.: „ethnic mission”). Háza és szíve mindig nyitva állt a magyarországi látogatók előtt. Magyar diákok amerikai tanulmányait egyengette, feltárta előttük a művelődésre nyíló kapukat. Nem kereste azt, hogy ki milyen felekezetű vagy világnézeti. Segített minden magyart. Márpedig abban a világban erre mindenkinek igen nagy szüksége volt. Egyes televíziós sztárok nem tudtak, vagy nem akartak tudni arról, hogy a kortárs magyarság bizonyos tagjai milyen sokat köszönhetnek Haraszi doktornak.

4. A rendszerváltás után négyes válságba került társadalmunk: társadalmi, politikai, gazdasági és erkölcsi válságba. Nehezen mondható, hogy az elmúlt tíz év során valamelyest enyhült bármelyik; de az igen, hogy az utolsó legkevésbé. A társadalom erkölcsi tartalékai úgy látszik kimerültek. A „tisza erkölcs” hiánya az egyénnek fájdalmat okoz, miközben másnak ő okozza ugyanazt.

Egy lehetőség van a pozitív fordulatra: a Szentírás. Ahhoz kell visszatérnünk. Maradjunk hűek a közös, protestáns reformáció örökségünkhöz! Jézus Krisztus javíthatja meg a helyzetünket, mégpedig elsőként éppen az utolsó helyre szorult általános erkölcsi rend helyreállításával. Csak ebben a sorrendben képzelhető el minden más, nagyon várt és késlekedő javulás. Jézus Krisztus magasztos erkölcsi mértékének elérése után várható bármilyen gyökeres fordulat.

– szó –

Elhangzott „A magyar protestantizmus hatása századunkban” c. vitafórum keretében október 27-én az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.

Protestáns örökségünk

„Mindenért hálát adjatok!”

(1Thessz 5:18)

Mint arról már többször írtunk, az Országos Protestáns Napok (október 22–31) keretében számos közös ünnepi istentiszteletre, kiállításra, kongresszusra, tudományos fórumra került sor. Lapunk jelen számában beszámolunk az eseményekről, és közlünk néhány baptista előadást.

Milyennek látnak bennünket más vallási közösségek – szerintünk –, és milyennek látjuk mi őket?

MÁS – KÉP

A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézete „MÁS – KÉP” címmel kétnapos konferenciát rendezett október 28–29-én. A rendezvény helyszíne az Evangélikus Hittudományi Egyetem volt. Megnyitó beszédet mondott Nyíri Kristóf, az MTA Filozófiai Intézetének igazgatója, és Szabó Lajos, az EHT rektora. Az előadók között a legnevesebb szakemberek szerepelnek (Tomka Miklós, Kránitz Mihály, Herceg Pál, Tenke Sándor, Sulyok Elemér, Fabiny Tibor, Schweitzer József, Turgonyi Zoltán, Horváth Pál, Tókéczky László, Mohay Tamás, Máté-Tóth András, Schweitzer Gábor, Gábor György, Frenyó Zoltán, Rugassy Gyula, Endreffy Zoltán). Egyházunk képviselőiben Almási Mihály egyházelnök tartott előadást. Zársót Sernjén Zsolt mondott. A következőkben közöljük az elnöki előadás rövidített, szerkesztett változatát. A teljes szöveg az Akadémia által kiadott tanulmánykötetben jelenik meg.

– A szerk. –

Örülök annak, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézete megrendezte ezt a konferenciát, és egyben köszönöm a fölkérést az előadásra.

A konferencia második napjának a vége felé számos, a magyar társadalmat sokkal inkább érintő nagyegyházi vélekedés után ebben a körben „kisegyházak egymásról és a nagyokról” cím alatt kellene válaszolnom a főcímben fölvetett kérdésre, hogy tudniillik szerintünk milyennek látnak bennünket más vallási közösségek, illetve hogy mi milyennek látjuk őket.

Természetesen húsz percben a válaszadást megkísérelni sem lehet a félreérthetőség veszélye nélkül. Ezt vállalva néhány alapvető probléma fölvetésével kezdem.

Minden tisztelem a konferencia rendezőié, ezért csupán megjegyezni kívánom, hogy a programban szereplő „történeti egyházak” és „történelmi egyházak” és „kisegyházak” szóhasználat jogi kategorizálást sugall, ami nem eredeztethető sem az Alkotmányból, sem az 1990. évi IV., alkotmány erejű törvényből. Jó lenne feloldanunk azt az anomáliát, ami pl. a „történelmi” és „történeti” között feszül, vagy azt a kö-

vetkezetlenséget, hogy önmagukat egyháznak soha nem nevező vallási közösségek akarataik ellenére besorolást nyerjenek akár a „történelmi egyházak”, akár a „keresztyén kisegyházak”, akár csak egyszerűen a „kisegyházak” közé.

A logikusnak tűnő „nagyegyház”, „kisegyház” elnevezés is problémás, hisz meg kellene mondanunk, hogy a nálunk „kisegyház” világviszonylatban, azaz abszolút értelemben mekkora? Előfordulhat – mint ahogy elő is fordul –, hogy egyik-másik hazai „kisegyház” világviszonylatban nagyobb, mint valamelyik hazai nagy.

Minden tiszteletünk a magyarországi történelmi egyházaké – sőt: magunkat is közéjük soroljuk, hisz anabaptizmus a lutheranizmussal egyidőben, a kálvinizmust évtizedekkel megelőzve kezdte el misszióját magyar földön, és 1528-tól már mártírjaink vannak, de nem érezzük a történelmiséget valamiféle előjognak.

Az egyházak és felekezetek társadalmi súlya természetesen függ a nagyságtól és a történelmiségtől, és ez rendjén van. A valóságos értékeket hordozó, társadalmilag is hasznos vallási közösségek azonban nem szenvedhetnek hátrányt sem fiatalokúságuk, sem kicsinységük miatt.

Ezeket az alapelveket elsőként Roger Williams, az Angliából Amerikába menekült politikus-lelképásztor fogalmazta meg, aki Rhode Island állam megalapítója és kormányzója, egyben az első amerikai baptista gyülekezet alapító lelképásztora volt 1636-tól. Tőle származik a „szabad államban szabad egyház” jellege, ahogy erről Horváth Mihály római katolikus püspök – Kosuth egykori kultuszminisztere – egyik munkájában nagy elismeréssel ír.

I. Hogyan látnak bennünket, baptistákat ma Magyarországon más vallási közösségek?

1. Néhány teológiai iskola abszolút tárgyilagos anyagot közöl rólunk a külföldi egyetemi, főiskolai jegyzetekben.

2. Magyarországon – elsősorban a hitvalló felnőttek keresztelese miatt – egyes vallási közösségek tagjai külön keresztyéneknek tekintenek bennünket, kissé túlbuzgó, a Bibliához a szokásosnál jobban ragaszkodó, a bevett etikai normáknál szigorúbb erkölcsi alapokon álló hívőknek.

3. Elszigetelt népegyházi csoportok olykor „szektát kiáltanak”, ha baptistákról esik szó, annak ellenére, hogy elődeink Bethlen Gábor, a Rákócziak, a Batthyány-ak, vagy a Nádasdy-ak védelme alatt élhették jámbor biblikus hívő életüket mint fazekasok, tetőfedők vagy épp fejedelmi háziorvosok.

II. Milyennek látjuk mi a különböző vallási közösségeket?

A korábban idézett baptista jelszó („szabad államban szabad egyház”) alapján természetesen minden egyházra mint saját törvények által szabályozott, alkotmányos keretek között élő és munkálkodó, hasznos szervezetre tekintünk.

1. Bizonyos feloldhatatlan teológiai nézetkülönbségek ellenére is jó a kapcsolatunk a római katolikus egyházzal. Azonban az is elmondható, hogy helyi vagy térségi vonatkozásban meghatározó szerepe van a plébánosoknak, lelképásztoroknak, akik nem mindig értenek egyet a tanítói hivatallal vagy egyházi feletteseikkel. A római katolikus egyház egymástól sok tekintetben eltérő csoportokat is magában foglal. Csak példaként említem, hogy a magyar baptista egyházban elképzelhetetlen a karizmatizmus olyan mértéke, mint a római egyház bizonyos köreiből...

2. A protestáns egyházak közül a református, evangélikus és metodista egyházzal rendkívül kiegyensúlyozott a kapcsolatunk. Mindhárom egyházat az evangéliumi tisztaságra való odaadó törekvés jellemzi. Kölcsönösen használjuk egymás teológiai egyetemi, főiskolai jegyzeteit. A szoros együttműködés egyrészt a kétoldalú kapcsolatokban, másrészt a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsán belüli közös munkában is megnyilvánul. Összeköt bennünket a Magyar Bibliatanácsban vagy az Egyházak Világtanácsában végzett közös munka, a közös imahét és sorolhatnám...

3. A zsidó vallásra mint Jézus Krisztus „vallására” tekintünk, természetesen a keresztyénség felől szemlélve. Ebből adódóan látjuk azokat a hiányosságokat, amelyeket Jézus is látott. Krízishelyzetekben a magyar baptisták minden tőlük telhetőt megtettek az üldözöttek menekítése érdekében – vállalva az életveszélyt. A második világháború éveiben egyházunk akkori elnöke, dr. Somogyi Imre személyesen

is több zsidó családot rejtegetett más lelkipásztorokkal és egyszerű egyháztagokkal együtt. Ma világviszonylatban a vallásszabadság, az emberi és nemzetiségi jogok egyik kiemelkedő harcosa a béke Nobel-díjas baptista *Jimmy Carter*.

4. Az ortodox egyházakkal alig van érintkezési pontunk Magyarországon. Tisztelettel viseltetünk irántuk.

5. Az Unitárius Egyházzal ugyanez mondható el, azzal a kiegészítéssel, hogy történelmileg igen szoros szálak kapcsolnak bennünket össze, eladdig, hogy *Dávid Ferenc* unitárius püspököt anabaptista mártírnak tekintjük. 1570-ben jelentette meg a „Könyvecske az igaz keresztyén keresztségről” című írását Kolozsvárott. Haláláig, 1579-ig kitartott a hitvalló felnőttkeresztség igaz voltának tanítása mellett. Ezt bizonyítja a dévai várbörtönben cellájátja fölött az első világháború végéig látható márványtábla felirata: „Dávid Ferenc, az Unitárius Egyház első püspöke itt szenvedett mártírhalált anabaptista hitéért”.

Engedtessek meg nekem, hogy a következőkben, általánosításokba bocsátkozzam, és anélkül szóljak vallási csoportokról (jelenségekről), hogy megnevezném őket!

A bevezetőben említett baptista alapelvől fakadóan természetesen tiszteletben tartjuk a különféle hiteket vallókat épp úgy, mint az ateistákat, nihilistákat, panteistákat stb., azonban hitünkől fakadóan megkülönböztetünk *szerintünk* valóságos értékeket hordozó felekezeteket, vallásokat *szerintünk* nem valós értékeket hordozó vallásoktól, mint ahogy *tisztában vagyunk azzal, hogy bizonyos vallási vagy önmagukat annak nevező csoportok, olykor igen negatív, káros, romboló, diabolikus tevékenységet folytatnak.*

Az agresszív „térítő” módszereket akkor sem tudjuk elfogadni, ha látszólag a legnemesebb célt szolgálják.

Nem tekintjük bibliai útnak a bármiféle eszközzel történő tudati manipulációt, és elhatárolódunk minden ilyen próbálkozástól, jelenségtől.

A büntetőjogi kategóriába tartozó esetekről itt természetesen nem szólok, hisz a törvényen kívüli vagy törvénytelen életvitel vonatkozásában lényegtelen, hogy mi hogy vélekedünk, az ütközés ugyanis a törvénnyel szemben áll fenn, amelynek tiszteletben tartását – egészen addig, amíg nem ütközik Isten törvényével – Jézus Krisztus írja elő mindenkinek...

Köszönöm a megtisztelő figyelmet.

– Dr. A. M. –

Sportnap, alapköletétel

Október 2-án az Ócsai Baptista Gyülekezet ifjúsága által rendezett meghívásos sportnapra vendégek és házigazdák egyaránt nagy-nagy izga-

Hitünk és reménységünk szerint az imaház mellett épülő park sokaknak nyújthat majd nemcsak testi kikapcsolódást, hanem lelki felüdülést is.

Az ócsai polgármester és egyházunk elnöke az alapkő leleplezésekor

lommal készültek. Voltak, akiket a versenyláz, másokat a nap egyéb fontos eseménye kötött le.

A bajai, csetényi, dunaharaszti, fóti, gyulai, madocsa, paksi, péceli, pócsmegyeri, Szugló utcai (szabad keresztyén) gyülekezetek fiataljai a helyiekkel együtt demonstrálták, hogy szeretnek együtt lenni, mozogni, versenyezni.

A helyi testvérek erre a napra a fiatalokkal együtt meghívták közösségünk vezetőit, dr. *Almási Mihályt* és *Mészáros Kornélt*. Meghívták továbbá dr. *Búza Attilát*, a község polgármesterét egyben országgyűlési képviselőjét. *Hadnagy Zsolt*, a Pest Megyei Közgyűlés alelnöke, *Szűcs Lajos*, a Pest Megyei Közgyűlés területfejlesztési bizottsága elnöke, *Szemes Árpád*, a Megyei Sportbizottság elnöke szintén részt vett a megnyitón, melynek keretében a Felüdülés Szabadidő Park alapköletételére került sor.

A csapatversenyek győztesei és helyezettei:

Fiú foci: I. Szugló u.

II. Paks–Madocsa

III. Baja

Fiú röplabda:

I. Gyula

II. Ócsa

III. Pócsmegyer

Fiú kosárlabda:

I. Dunaharaszti

II. Szugló u.

III. Fót

Leány röplabda:

I. Ócsa

II. Pécel

Kánai András

Az alapkő szövege:

*„Felüdülés Szabadidő Park Készült a millennium évében”
Háttérben a sportnapra érkezett fiatalok egy csoportja*